TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2018. gada 11. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā politika – Direktīva 2000/78/EK – Vienlīdzīga attieksme – Baznīcu un citu organizāciju, kuru ētoss ir balstīts uz reliģiju vai pārliecību, profesionālā darbība – Profesionālās prasības – Godprātīga un lojāla izturēšanās pret baznīcas vai organizācijas ētosu – Jēdziens – Atšķirīga attieksme reliģijas vai pārliecības dēļ – Vadošā amatā strādājoša katoļticīga darba ņēmēja atlaišana no darba tā iemesla dēļ, ka pēc šķiršanās viņš ir noslēdzis civiltiesisku laulību

Lieta C-68/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundesarbeitsgericht* (Federālā darba lietu tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 28. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 9. februārī, tiesvedībā

IR

pret

JQ.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], A. Ross [*A. Rosas*] un J. Malenovskis [*J. Malenovský*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Safjans [*M. Safjan*], D. Švābi [*D. Šváby*], A. Prehala [*A. Prechal*], F. Biltšens [*F. Biltgen*] (referents), K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], M. Vilars [*M. Vilaras*] un J. Regans [*E. Regan*],

ģenerāladvokāts: M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs: K. Malaceks [*K. Malacek*] administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 27. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– IR vārdā – *B. Göpfert*, *Rechtsanwalt*, kā arī *M. Ruffert* un *G. Thüsing*,

– Vācijas valdības vārdā – *T. Henze*, *J. Möller* un *D. Klebs*, pārstāvji,

– Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, kā arī *A. Siwek* un *M. Szwarc*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *D. Martin* un *B.-R. Killmann*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2018. gada 31. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.), 4. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību personas JQ prasībā pret savu darba devēju – sabiedrību IR – jautājumā par to, vai tā ir likumīgi atlaidusi JQ no darba, pamatojoties uz to, ka viņš it kā neesot izpildījis pienākumu godprātīgi un lojāli izturēties pret IR ētosu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2000/78 4., 23., 24. un 29. apsvērumā ir teikts:

"(4) Visu cilvēku tiesības uz vienlīdzību likuma priekšā un aizsardzība pret diskrimināciju ir vispārējas tiesības, kas atzītas ar Vispārējo Cilvēktiesību deklarāciju, Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par sieviešu visu veidu diskriminācijas izskaušanu, Apvienoto Nāciju Organizācijas Paktu par pilsoņu un politiskajām tiesībām un Paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām un ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju, ko parakstījušas visas dalībvalstis. Starptautiskās darba organizācijas (SDO) Konvencijā Nr. 111 ir aizliegta diskriminācija nodarbinātības un profesijas jomā.

[..]

(23) Atšķirīgu attieksmi var attaisnot ļoti retos gadījumos, ja no īpašībām, kas saistītas ar reliģiju, uzskatiem, invaliditāti, vecumu vai seksuālo orientāciju, izriet īsta un izšķirīga prasība attiecībā uz profesiju, ja vien mērķis ir likumīgs un prasība ir proporcionāla. Šādi gadījumi būtu jāietver informācijā, ko dalībvalstis iesniedz Komisijai.

(24) Eiropas Savienība Deklarācijā Nr. 11 par baznīcu un nekonfesionālo organizāciju statusu, kas pievienota Amsterdamas līguma Noslēguma aktam, ir skaidri atzinusi, ka tā ievēro un saskaņā ar valsts tiesību aktiem neliedz baznīcām un reliģiskām apvienībām vai kopienām šādu statusu dalībvalstīs un ka tā vienādi ievēro arī filozofisko un nekonfesionālo organizāciju statusu. Ņemot to vērā, dalībvalstis var saglabāt vai noteikt īpašus noteikumus par tādām īstām, likumīgām un attaisnotām prasībām attiecībā uz profesiju, kuras ir vajadzīgas, lai veiktu profesionālo darbību.

[..]

(29) Personām, kuras bijušas pakļautas diskriminācijai reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ, vajadzētu būt pieejamiem pienācīgiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Lai nodrošinātu efektīvāku aizsardzību, arī apvienībām vai juridiskajām personām vajadzētu būt tiesīgām vai nu jebkura cietušā vārdā, vai viņu atbalstot, kā to nosaka dalībvalstis, iesaistīties lietas izskatīšanas procesā, neierobežojot attiecīgās valsts procesuālās normas par pārstāvību un aizstāvību tiesās."

4 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

"Lai vienlīdzīgas attieksmes princips stātos spēkā dalībvalstīs, šīs direktīvas mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir noteikt sistēmu, lai apkarotu diskrimināciju reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ."

5 Minētās direktīvas 2. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Šajā direktīvā "vienlīdzīgas attieksmes princips" nozīmē to, ka nav ne tiešas, ne netiešas diskriminācijas, kuras pamatā ir jebkurš 1. pantā minēts iemesls.

2. Šā panta 1. punktā:

a) uzskata, ka tiešā diskriminācija notiek tad, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu izturas, ir izturējušies vai izturētos sliktāk nekā pret citu personu jebkura 1. punktā [1. pantā] minēta iemesla dēļ;

[..]."

6 Šīs pašas direktīvas 4. pants ir formulēts šādi:

"1. Neatkarīgi no 2. panta 1. un 2. punkta dalībvalstis var paredzēt, ka dažāda attieksme, kuras pamatā ir īpašība, kas saistīta ar jebkuru no 1. pantā minētajiem iemesliem, neveido diskrimināciju, ja attiecīgo profesionālo darbību būtības dēļ vai tajā sakarā, kurā tās veic, no šādas īpašības izriet īsta un izšķirīga prasība attiecībā uz profesiju ar noteikumu, ka mērķis ir likumīgs un prasība ir proporcionāla.

2. Dalībvalstis var uzturēt spēkā attiecīgās valsts tiesību aktus, kuri ir spēkā šīs direktīvas pieņemšanas dienā, vai noteikt turpmākos tiesību aktus, kuros ņem vērā valsts praksi, kas pastāv šīs direktīvas pieņemšanas dienā un saskaņā ar ko profesionālo darbību gadījumā baznīcās un citās valsts vai privātās organizācijās to ētoss balstās uz reliģiju vai uzskatiem, dažāda attieksme personas reliģijas vai uzskatu dēļ neveido diskrimināciju, ja šādu darbību īpatnību dēļ vai tajā sakarā, kurā tās veic, personas reliģija vai uzskati veido īstu, likumīgu un attaisnotu prasību attiecībā uz profesiju, ņemot vērā organizācijas ētosu. Šo atšķirīgo attieksmi ievieš, ņemot vērā dalībvalstu konstitucionālās normas un principus, kā arī Kopienas tiesību vispārīgos principus, un tai nekādā gadījumā nebūtu jāattaisno nekāda diskriminācija.

Ar noteikumu, ka citādi šo direktīvu ievēro, tā neskar baznīcas un to citu valsts vai privāto organizāciju, kuru ētoss balstās uz reliģiju vai uzskatiem un kuras darbojas saskaņā ar valsts konstitūciju un likumiem, tiesības pieprasīt, lai personas, kuras strādā to labā, izturētos godprātīgi un lojāli pret organizācijas ētosu."

7 Direktīvas 2000/78 9. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina, lai tiesiskās un/vai administratīvās procedūras, arī tad, ja tās uzskata par atbilstīgām samierināšanas procedūrām, nolūkā panākt, ka izpilda šajā direktīvā paredzētos pienākumus, būtu pieejamas visām personām, kuras uzskata sevi par cietušām, jo viņām nav piemērots vienlīdzīgas attieksmes princips, pat pēc tam, kad attiecības, kurās ir bijusi diskriminācija, ir beigušās."

8 Šīs direktīvas 10. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic pasākumus, kas saskaņā ar attiecīgo valstu tiesvedības sistēmu ir vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka gadījumā, ja personas, kuras uzskata, ka viņas ir saskārušās ar netaisnību, jo pret tām nav piemērots vienlīdzīgas attieksmes princips, tiesā vai kādā citā kompetentā iestādē uzrāda faktus, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi tieša vai netieša diskriminācija, tad atbildētājam jāpierāda, ka nav noticis vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums."

Vācijas tiesības

GG

9 1949. gada 23. maija *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* (Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikums) (*BGBl.* 1949 I, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "*GG*") 4. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"(1) Ticības un apziņas brīvība un reliģiskās un filozofiskās pārliecības brīvība ir neaizskaramas.

(2) Tiek nodrošināta netraucēta reliģijas praktizēšana."

10 Atbilstoši *GG* 140. pantam 1919. gada 11. augusta *Weimarer Reichsverfasssung* (Veimāras konstitūcija, turpmāk tekstā – "*WRV*") 136.–139. un 141. pants ir *GG* sastāvdaļa.

11 *WRV* 137. pantā ir paredzēts:

"1. Valsts baznīca nepastāv.

2. Tiek nodrošināta brīvība veidot reliģiskas kopienas. Reliģiskās kopienas Reiha teritorijā var apvienoties bez ierobežojumiem.

3. Katra reliģiskā kopiena kārto un pārvalda savas lietas patstāvīgi, ievērojot visiem piemērojamā likuma noteiktās robežas. Tā aizpilda savas amata vietas bez valsts pārvaldes vai vietējo pašvaldību iejaukšanās.

[..]

7. Apvienības, kuru mērķis ir izplatīt savu filozofisko pārliecību sabiedrībā, ir pielīdzināmas reliģiskajām kopienām."

12 Saskaņā ar *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija) judikatūru *GG* 140. pantā, to skatot kopā ar *WRV* 137. panta 3. punktu, garantēto baznīcas pašnoteikšanās tiesību subjekti ir ne vien pašas baznīcas kā reliģiskas kopienas, bet arī visas ar tām noteiktā veidā saistītās iestādes, ja un ciktāl atbilstoši baznīcas identitātes apziņai un saskaņā ar to mērķi vai uzdevumu tām ir jāuzņemas baznīcas rakstura misija.

Likums par aizsardzību atlaišanas gadījumos

13 1969. gada 25. augusta *Kündigungsschutzgesetz* (Likums par aizsardzību atlaišanas gadījumos) (*BGBl.* 1969 I, 1317. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, 1. pantā ir paredzēts:

"Sociāli neattaisnota atlaišana

(1) Tāda darbinieka, kura darba tiesiskās attiecības ar attiecīgo uzņēmumu bez pārtraukuma ir pastāvējušas ilgāk nekā sešus mēnešus, atlaišana juridiski nav spēkā, ja tā ir sociāli neattaisnota.

(2) Atlaišana no darba ir sociāli neattaisnota, ja tā nav pamatota ar iemesliem, kas saistīti ar darbinieka personu vai uzvedību vai nopietnām grūtībām, ar kurām sastopas uzņēmums un kuru dēļ darbinieku šajā uzņēmumā vairs nav iespējams nodarbināt. [..]"

AGG

14 Ar 2006. gada 14. augusta *Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz* (Vispārējais likums par vienlīdzīgu attieksmi) (*BGBl.* 2006 I, 1897. lpp.; turpmāk tekstā – "*AGG*") ir paredzēts transponēt Direktīvu 2000/78 Vācijas tiesībās.

15 *AGG* 1. pantā par šā likuma mērķi ir noteikts:

"Šī likuma mērķis ir nepieļaut vai novērst jebkādu nelabvēlīgu attieksmi rases, etniskās izcelsmes, dzimuma, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās identitātes dēļ."

16 *AGG* 7. panta 1. punktā ir noteikts:

"Darbinieki nedrīkst tikt diskriminēti kāda 1. pantā minētā iemesla dēļ; tas pats ir jāievēro arī gadījumā, kad persona, kura īsteno attiecīgo diskrimināciju, tikai prezumē kāda 1. pantā minētā iemesla pastāvēšanu saistībā ar diskrimināciju."

17 Atbilstoši *AGG* 9. panta noteikumiem:

"1. Neskarot [šā likuma] 8. panta normas, atšķirīga attieksme reliģijas vai pārliecības dēļ ir pieļaujama arī saistībā ar darbu reliģiskās kopienās, tām pakļautās struktūrās neatkarīgi no to juridiskās formas vai apvienībās, kuru uzdevums ir kādas reliģijas vai uzskatu izplatīšana sabiedrībā, ja konkrēta reliģija vai pārliecība ir pamatota profesionāla prasība saistībā ar darba devēja paša izpratni, ņemot vērā [reliģiskās kopienas vai apvienības] tiesības uz pašnoteikšanos, vai tās darbības īpatnību dēļ.

2. Atšķirīgas attieksmes aizliegums reliģijas vai pārliecības dēļ neskar 1. punktā minēto reliģisko kopienu, tām piederīgo struktūru neatkarīgi no to tiesiskās formas vai apvienību, kuru uzdevums ir sabiedrībā īstenot reliģiju vai pārliecību, tiesības pieprasīt, lai to nodarbinātajiem būtu lojāla un godprātīga attieksme to attiecīgās identitātes apziņas izpratnē."

Kanoniskās tiesības

18 *Codex Iuris Canonici* (Kanonisko tiesību kodekss) 1085. kanonā ir teikts:

"(1) [Spēkā neesoša ir laulība, ko noslēdz] persona, kuru saista kādas iepriekšējas laulības saites, pat ja tajā nav notikusi laulāto miesiska savienība.

(2) Lai arī pirmā laulība ir neesoša vai šķirta jebkāda iemesla dēļ, citu laulību nedrīkst noslēgt līdz brīdim, kad pirmās laulības neesamība vai šķiršana ir konstatēta likumīgi un pārliecinoši."

19 1993. gada 22. septembra *Grundordnung des kirchlichen Dienstes im Rahmen kirchlicher Arbeitsverhältnisse* (Baznīcas dienesta pamatnoteikumi attiecībā uz darba tiesiskajām attiecībām Baznīcā) (*Amtsblatt des Erzbistums Köln*, 222. lpp.; turpmāk tekstā – "*GrO 1993*") 1. pantā ir paredzēts:

"Baznīcas dienesta pamatprincipi

Visi, kas strādā kādā no Katoļu baznīcas struktūrām, neatkarīgi no nodarbinātības statusa ar savu darbu dod kopīgu ieguldījumu, lai struktūra varētu pildīt tai uzticēto baznīcas sūtības uzdevumu (kalpošanas kopiena). [..]"

20 *GrO 1993* 4. pants "Lojalitātes pienākumi" ir formulēts šādi:

"(1) No katoļticīgajiem darbiniekiem tiek prasīts, lai viņi atzītu un ievērotu katolisko ticības un tikumisko mācību. Darbinieku privātā dzīve apliecina principus, kas noteikti katoliskajā ticības un tikumiskajā mācībā; tas it īpaši attiecas uz darbiniekiem, kas veic pastorālo, katehēzes un audzināšanas darbu, kā arī tiem, kas pilda savu kanonisko sūtību. Tas attiecas arī uz vadošos amatos strādājošiem darbiniekiem.

(2) No darbiniekiem kristiešiem, kas nav katoļticīgi, tiek prasīts izturēties ar cieņu pret Evaņģēlija patiesībām un vērtībām un veicināt to īstenošanu struktūras darbā.

[..]

(4) Visi darbinieki atturas paust naidīgu attieksmi pret Baznīcu. Veicot savus dienesta pienākumus, ar savu dzīvesveidu un rīcību viņi neapdraud uzticēšanos Baznīcai un struktūrai, kurā viņi strādā."

21 *GrO 1993* 5. pantā "Lojalitātes pienākumu neizpilde" ir noteikts:

"(1) Ja kāds darbinieks vairs neatbilst nodarbinātības prasībām, darba devējam pārrunu ceļā ir jāmēģina panākt, lai darbinieks šos trūkumus galu galā novērš. [..] Galējais pasākums ir atlaišana.

(2) It īpaši attiecībā uz atlaišanu Baznīcai raksturīgu iemeslu dēļ Baznīca par smagiem uzskata šādus lojalitātes pārkāpumus:

[..]

– tādas laulības, kas nav spēkā no Baznīcas ticības izpratnes un tiesiskās kārtības viedokļa, noslēgšana,

[..]

(3) Darbība, kas saskaņā ar 2. punktu ir uzskatāma par principiālu atlaišanas pamatu, izslēdz turpmākās nodarbinātības iespēju, ja to ir veikuši [..] vadošos amatos strādājoši [darbinieki]. No atlaišanas izņēmuma gadījumos var atteikties, ja konkrētā gadījumā nopietnu iemeslu dēļ tā ir uzskatāma par nesamērīgu."

22 1996. gada 5. novembra *Grundordnung für katholische Krankenhäuser in Nordrhein-Westfalen* (Pamatnoteikumi katoļu slimnīcām Ziemeļreinā–Vestfālenē) (*Amtsblatt des Erzbistums Köln*, 321. lpp.) ir paredzēts:

"A. Piederība Baznīcai

[..]

(6) [*GrO 1993*], kas ir pieņemti, pamatojoties uz Vācijas bīskapu paziņojumu par dienestu baznīcā, tostarp to grozījumi un papildinājumi, ir saistoši atbildīgajai struktūrai. Slimnīcas vadības locekļi un nodaļu vadītāji ir uzskatāmi par vadošos amatos strādājošiem darbiniekiem minēto noteikumu izpratnē."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

23 IR ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas dibināta saskaņā ar Vācijas tiesībām. Tās darbības mērķis ir īstenot *Caritas* (Starptautiskā katoļu labdarības organizāciju konfederācija) uzdevumus, tostarp veicot slimnīcu pārvaldību, un tādējādi apliecināt Romas katoļu baznīcas būtību un pastāvēšanu. IR galvenais mērķis nav peļņas gūšana, un tā ir pakļauta Ķelnes (Vācija) katoļu arhibīskapa uzraudzībai.

24 JQ ir katoļticīgais. Viņš ir diplomēts ārsts un kopš 2000. gada strādā sabiedrībā IR kā slimnīcas iekšķīgo slimību nodaļas vadītājs saskaņā ar darba līgumu, kas noslēgts, pamatojoties uz *GrO 1993*.

25 JQ bija noslēdzis laulību atbilstoši katoļu rituāliem. Viņa pirmā sieva viņu atstāja 2005. gadā, un viņu laulība tika atzīta par šķirtu 2008. gada martā. 2008. gada augustā JQ noslēdza civiltiesisku laulību ar savu jauno dzīvesbiedri, lai arī viņa pirmā laulība nebija atzīta par neesošu.

26 Uzzinājusi par šo jauno laulību, IR ar 2009. gada 30. marta vēstuli atlaida JQ no darba no 2009. gada 30. septembra.

27 Par šo atlaišanu JQ cēla prasību *Arbeitsgericht* (Darba lietu tiesa, Vācija), apgalvojot, ka viņa došanās jaunā laulībā nav pamatots iemesls, lai veiktu minēto atlaišanu. JQ ieskatā ar minēto atlaišanu esot pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips, jo saskaņā ar *GrO 1993* protestantu konfesijai piederīga vai nekādai konfesijai nepiederīga nodaļas vadītāja otrreizēja laulība neietekmētu viņa darba tiesiskās attiecības ar IR.

28 IR apgalvo, ka JQ atlaišana esot sociāli attaisnota. Tā kā JQ strādāja vadošā amatā *GrO 1993* 5. panta 3. punkta izpratnē, noslēdzot laulību, kas saskaņā ar kanoniskajām tiesībām nav spēkā, viņš klaji nepildot pienākumus, kas izriet no viņa ar IR noslēgtā darba līguma.

29 *Arbeitsgericht* (Darba lietu tiesa) JQ prasību apmierināja. Tā kā IR par šo nolēmumu celto apelācijas sūdzību *Landesarbeitsgericht* (Federālās zemes Darba lietu tiesa, Vācija) noraidīja, IR cēla *Revision* sūdzību *Bundesarbeitsgericht* (Federālā darba lietu tiesa, Vācija), kura to noraidīja ar 2011. gada 8. septembra spriedumu, nospriežot būtībā, ka JQ atlaišana nebija attaisnota, jo otrreizējas laulības noslēgšanas gadījumā IR nebūtu atlaidusi darbiniekus, kas ir JQ līdzīgā amatā un nav katoļticīgi.

30 IR cēla prasību *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija). Šī tiesa ar 2014. gada 22. oktobra rīkojumu atcēla *Bundesarbeitsgericht* (Federālā darba lietu tiesa) spriedumu un nosūtīja tai lietu atpakaļ izskatīšanai no jauna.

31 *Bundesarbeitsgericht* (Federālā darba lietu tiesa) uzskata, ka pamatlietas iznākums ir atkarīgs no tā, vai IR veiktā JQ atlaišana ir likumīga *AGG* 9. panta 2. punkta izpratnē. Šī tiesa tomēr norāda, ka minētā tiesību norma ir jāinterpretē atbilstīgi Savienības tiesībām un tādēļ šā strīda iznākums ir atkarīgs no tā, kā interpretējama ar *AGG* 9. panta 2. punktu valsts tiesībās transponētā Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrā daļa.

32 Konkrēti, iesniedzējtiesa prāto, pirmām kārtām, vai uz IR – kā Katoļu baznīcai piederošu privāttiesisku kapitālsabiedrību – attiecas Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrā daļa un vai tādējādi šī sabiedrība ir tiesīga prasīt saviem darbiniekiem izturēties godprātīgi un lojāli pret šīs baznīcas ētosu. Šīs tiesas ieskatā nav izslēgts, ka Savienības tiesības nepieļauj šādai sabiedrībai, kas ir izveidota privāttiesiski un darbojas veselības nozarē atbilstoši tirgus praksei, atsaukties uz baznīcai specifiskām tiesībām.

33 Šajā ziņā tā prāto, vai baznīcas un citas valsts vai privātās organizācijas, kuru ētoss balstās uz reliģiju vai pārliecību, var pašas galīgi izlemt, kas ir godprātīga un lojāla izturēšanās "pret organizācijas ētosu" Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē, un vai tās šajā ziņā var patstāvīgi paredzēt – kā to darīt tām ir ļauts saskaņā ar Vācijas konstitucionālajām tiesībām – lojalitātes pienākumu gradāciju vienādu vadošā amata funkciju gadījumā, ņemot vērā vienīgi konfesiju, kurai piederīgi attiecīgie darbinieki.

34 Otrām kārtām, iesniedzējtiesa norāda, ka pēc tam, kad Tiesa būs interpretējusi Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otro daļu, tieši iesniedzējtiesas ziņā, ņemot vērā valsts tiesību normu kopumu un izmantojot valsts tiesībās atzītās interpretācijas metodes, būs izlemt, vai un cik lielā mērā *AGG* 9. panta 2. punkts var tikt interpretēts atbilstīgi Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punktam, kā arī – gadījumā, ja šo tiesību normu nebūs iespējams interpretēt atbilstīgi – vai šī tiesību norma ir pilnībā vai daļēji jāatstāj bez piemērošanas.

35 Šajā ziņā iesniedzējtiesa šaubās, pirmkārt, par to, vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 21. panta 1. punktā nostiprinātais aizliegums diskriminēt reliģijas vai pārliecības dēļ indivīdam rada subjektīvas tiesības, uz kurām tas var atsaukties valstu tiesās un kuras strīdos starp privātpersonām šīm tiesām uzliek pienākumu atturēties no šim aizliegumam neatbilstošu valsts tiesību normu piemērošanas. Minētā tiesa – lai arī atzīdama, ka Harta ir stājusies spēkā tikai 2009. gada 1. decembrī, savukārt pamatlietā aplūkojamā atlaišana ir notikusi 2009. gada martā, – norāda, ka nav izslēdzama iespēja, ka aizliegums diskriminēt reliģijas vai pārliecības dēļ kā vispārējs Savienības tiesību princips jau pastāvēja pat pirms Hartas stāšanās spēkā. Atbilstoši Savienības tiesību pārākuma principam tas prevalētu pār valsts tiesībām, ieskaitot konstitucionālās tiesības.

36 Trešām kārtām, iesniedzējtiesa vaicā, kādi ir kritēriji, pamatojoties uz kuriem ir jānosaka, vai prasība par godprātīgu izturēšanos un lojalitāti ir atbilstīga Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrajai daļai.

37 Šādos apstākļos *Bundesarbeitsgericht* (Federālā darba lietu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Direktīvas 2000/78] 4. panta 2. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka baznīca var saistoši noteikt, ka tādai organizācijai, kāda ir atbildētāja šajā tiesvedībā, nosakot vadošos amatos strādājošiem darba ņēmējiem izvirzītās prasības par lojālu un godprātīgu izturēšanos, ir atšķirīgi jāattiecas pret darba ņēmējiem, kuri ir piederīgi šai pašai konfesijai, un darba ņēmējiem, kuri ir piederīgi citai vai nav piederīgi nevienai konfesijai?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša:
   a) Vai tāda valsts tiesību norma kā šajā lietā [*AGG*] 9. panta 2. punkts, ar ko ir noteikts, ka šāda nevienlīdzīga attieksme, kas tiek pamatota ar darbinieka konfesionālo piederību, ir attaisnojama ar attiecīgās baznīcas identitātes apziņu, nav piemērojama?
   b) Kādus nosacījumus, kas ir piemērojami saskaņā ar [Direktīvas 2000/78] 4. panta 2. punkta otro daļu, ietver baznīcas vai citas tajā minētās organizācijas labā strādājošiem darba ņēmējiem izvirzāmās prasības par godprātīgu un lojālu izturēšanos organizācijas ētosa izpratnē?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu un otrā jautājuma otro daļu

38 Ar pirmo jautājumu un otrā jautājuma otro daļu, kas ir jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka Baznīca vai kāda cita organizācija, kuras ētoss balstās uz reliģiju vai pārliecību un kuras pārvaldībā ir slimnīca privāttiesiskas kapitālsabiedrības formā, drīkst galīgi nolemt noteikt saviem vadošos amatos strādājošajiem

darbiniekiem atšķirīgas prasības par godprātīgu un lojālu izturēšanos atkarībā no šo darbinieku piederības kādai konkrētai konfesijai vai nepiederības nevienai konfesijai, un – gadījumā, ja tas tā nav, – kādi ir kritēriji, uz kuru pamata katrā konkrētajā gadījumā ir jāpārbauda, vai šādas prasības ir atbilstīgas šai tiesību normai.

39 Ņemot vērā paskaidrojumus, ko iesniedzējtiesa ir sniegusi saistībā ar pirmo jautājumu, pirmkārt, runājot par Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrās daļas piemērojamības subjektu loku, ir jānoskaidro, vai apstāklis, ka organizācija, kas pamatlietā pieprasījusi no saviem darbiniekiem godprātīgu un lojālu izturēšanos, ir privāttiesiska kapitālsabiedrība, var liegt tai atsaukties uz šo tiesību normu.

40 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, ņemot vērā, ka Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrajā daļā šis direktīvas piemērošanas subjektu loks ir noteikts vispārīgi, proti, "baznīcas un citas valsts vai privātās organizācijas", attiecīgās organizācijas iedaba un juridiskā forma neietekmē šīs tiesību normas piemērojamību tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā. Konkrēti, atsauce uz privātām organizācijām aptver dibinājumus, kas – kā tas ir IR gadījumā – ir dibināti saskaņā ar privāttiesībām.

41 Tomēr jānorāda, pirmkārt, ka Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrās daļas normas attiecas tikai uz baznīcām un citām valsts vai privātām organizācijām, "kuru ētoss balstās uz reliģiju vai uzskatiem".

42 Otrkārt, Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrajā daļā ir atsauce uz "personām, kuras strādā [šādu baznīcu vai organizāciju] labā", un tas nozīmē, ka šīs tiesību normas – gluži tāpat kā minētās direktīvas 4. panta 2. punkta pirmās daļas – piemērošanas joma aptver šo personu profesionālo darbību.

43 Otrām kārtām, jautājumā par valstu tiesu kontroli pār Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrās daļas piemērošanu ir jāatgādina, ka kādā lietā par šīs direktīvas 4. panta 2. punkta pirmās daļas interpretāciju Tiesa ir nospriedusi, ka tā ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja baznīca vai cita organizācija, kuras ētoss balstās uz reliģiju vai pārliecību, tāda lēmuma vai darbības kā kandidatūras uz darbu tajā noraidīšana atbalstam atsaucas uz to, ka attiecīgo darbību rakstura vai to iespējamā veikšanas konteksta dēļ reliģija veido īstu, likumīgu un attaisnotu prasību attiecībā uz profesiju, ņemot vērā šīs baznīcas vai organizācijas ētosu, ir jābūt iespējai šādu apgalvojumu vajadzības gadījumā pakļaut efektīvai pārbaudei tiesā, kurā tiktu pārbaudīts, vai attiecīgajā gadījumā ir izpildīti minētajā tiesību normā minētie kritēriji (spriedums, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 59. punkts).

44 Turklāt apstāklis, ka Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta pirmajā daļā ir atsauce uz valsts tiesību aktiem, kuri bija spēkā šīs direktīvas pieņemšanas dienā, kā arī uz valsts praksi, kas pastāvēja šai pašā dienā, nevar tikt interpretēts kā tāds, kas dalībvalstīm atļautu šajā tiesību normā minēto kritēriju ievērošanu nepakļaut efektīvai pārbaudei tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 54. punkts).

45 Apsvērumi – kurus Tiesa izklāstījusi, lai pamatotu šo prasību par efektīvu pārbaudi tiesā, un kuri ir pamatoti ar Direktīvas 2000/78 mērķi, ar tās 4. panta 2. punkta kontekstu, ar garantijām, kas dalībvalstīm prasītas tās 9. un 10. pantā, lai izpildītu no šīs direktīvas izrietošos pienākumus un aizsargātu personas, kuras uzskata sevi par cietušām no diskriminācijas, kā arī ar Hartas 47. pantā nostiprinātajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 47.–49. punkts), – ir tikpat labi attiecināmi arī uz tādiem apstākļiem kā pamatlietā, kur lēmumu par kāda sava darbinieka atlaišanu privāta organizācija mēģina pamatot ar to, ka viņš nav izturējies godprātīgi un lojāli pret šīs organizācijas ētosu šīs pašas direktīvas 4. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē.

46 Proti, šajā otrajā daļā – atšķirībā no minētās direktīvas 4. panta 2. punkta pirmās daļas – ir precizēts, ka viena no profesionālajām prasībām, kuras baznīcas vai citas valsts vai privātās organizācijas, kuru ētoss balstās uz reliģiju vai pārliecību, var noteikt tajās strādājošajām personām, ir prasība par to, ka šīm personām ir jāizturas godprātīgi un lojāli pret šīs baznīcas vai organizācijas ētosu. Tomēr – kā izriet it

īpaši no frāzes "ar noteikumu, ka citādi šo direktīvu ievēro" – šīs tiesības ir jāizmanto, ievērojot pārējās Direktīvas 2000/78 tiesību normas, konkrēti – šīs direktīvas 4. panta 2. punkta pirmajā daļā noteiktos kritērijus, attiecībā uz kuriem, kā atgādināts šā sprieduma 43. punktā, vajadzības gadījumā ir jābūt iespējai veikt efektīvu pārbaudi tiesā.

47 Tātad – pretēji tam, ko apgalvo konkrēti IR un Vācijas valdība, – pārbaudot, vai godprātīgas un lojālas izturēšanās prasība, ko izvirza baznīca vai kāda cita organizācija, kuras ētoss balstās uz reliģiju vai pārliecību, ir likumīga, ir jāņem vērā nevis tikai valsts tiesības, bet arī Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta noteikumi, kā arī tajos izklāstītie kritēriji, jautājums par kuru ievērošanu nav izslēdzams no efektīvas pārbaudes tiesā.

48 Secināto neliek apšaubīt LESD 17. pants. Proti, pirmkārt, šīs normas formulējums būtībā atbilst Amsterdamas līguma Noslēguma aktam pievienotās Deklarācijas Nr. 11 par baznīcu un nekonfesionālo organizāciju statusu formulējumam. Tas, ka šī deklarācija ir *expressis verbis* minēta Direktīvas 2000/78 24. apsvērumā, norāda uz to, ka Savienības likumdevējs šo deklarāciju katrā ziņā ir ņēmis vērā, pieņemot šo direktīvu, it īpaši tās 4. panta 2. punktu, jo šajā tiesību normā tieši ir atsauce uz šīs direktīvas pieņemšanas dienā spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem un pastāvošo praksi. Otrkārt, LESD 17. pants – lai arī tajā patiešām ir pausta Savienības neitralitāte attiecībā uz to, kā dalībvalstis organizē savas attiecības ar baznīcām un reliģiskajām organizācijām vai kopienām, – nav tāds, kas neļautu veikt Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punktā minēto kritēriju ievērošanas efektīvu pārbaudi tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 56.–58. punkts).

49 Trešām kārtām, runājot par Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrās daļas piemērošanas nosacījumiem, ievērojot šā sprieduma 46. punktā teikto, jāuzsver, ka atšķirīgā attieksmē jautājumā par tādu prasību godprātīgi un lojāli izturēties pret darba devēja ētosu kā pamatlietā aplūkotā, par kuru netiek apstrīdēts, ka tā ir balstīta tikai un vienīgi uz darbinieku konfesiju, ir jāievēro arī kritēriji, kas noteikti šīs direktīvas 4. panta 2. punkta pirmajā daļā.

50 Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka no šīs tiesību normas skaidri izriet, ka – ņemot vērā tieši attiecīgo darbību "raksturu" vai to veikšanas "kontekstu" – reliģija vai pārliecība var minētās tiesību normas izpratnē attiecīgā gadījumā būt īsta, likumīga un attaisnota prasība attiecībā uz profesiju, ievērojot attiecīgās baznīcas vai organizācijas ētosu. Tādējādi no šīs pēdējās tiesību normas viedokļa uz reliģiju vai pārliecību balstītas atšķirīgas attieksmes likumība ir atkarīga no tā, vai pastāv objektīvi pārbaudāma tieša saikne starp darba devēja noteikto profesionālo prasību un attiecīgo darbību. Šāda saikne var izrietēt vai nu no šīs darbības rakstura, piemēram, ja tā paredz dalību attiecīgās baznīcas vai organizācijas ētosa noteikšanā vai ieguldījuma sniegšanu tās sludināšanas uzdevuma veikšanā, vai arī no apstākļiem, kādos šī darbība jāveic, tādiem kā nepieciešamība nodrošināt ticamu baznīcas vai organizācijas pārstāvniecību ārpus tās (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 62. un 63. punkts).

51 Konkrēti, attiecībā uz trim kritērijiem, kas noteikti Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta pirmajā daļā, Tiesa vispirms precizēja, ka īpašības vārda "īstai" lietojums nozīmē, ka ir jābūt skaidri redzamam, ka piederība reliģijai vai piesliešanās pārliecībai, uz kuru ir balstīts attiecīgās baznīcas vai organizācijas ētoss, ir nepieciešama tāpēc, ka attiecīgā profesionālā darbība, kā atzīts LESD 17. pantā un Hartas 10. pantā, ir svarīga šā ētosa apliecināšanai vai šīs baznīcas vai organizācijas tiesību uz autonomiju īstenošanai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 50. un 65. punkts).

52 Pēc tam Tiesa norādīja, ka termina "likumīgs" lietojums parāda, ka Savienības likumdevējs ir vēlējies nodrošināt, ka prasība par piederību reliģijai vai piesliešanos pārliecībai, uz kuru ir balstīts attiecīgās baznīcas vai organizācijas ētoss, netiek izmantota, lai sasniegtu mērķi, kas nav saistīts ar šo ētosu vai šīs baznīcas vai organizācijas tiesību uz autonomiju īstenošanu (spriedums, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 66. punkts).

53 Visbeidzot, termins "attaisnota" paredz ne vien to, ka valsts tiesai ir jāspēj veikt Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punktā ietverto kritēriju ievērošanas pārbaudi, bet arī to, ka šo profesionālo prasību noteikušajai baznīcai vai organizācijai ir pienākums, ņemot vērā attiecīgās lietas faktiskos apstākļus, pierādīt, ka apgalvotais tās ētosa vai tiesību uz autonomiju aizskāruma risks ir iespējams un būtisks un ka tādējādi šādas prasības noteikšana izrādās esam nepieciešama (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 67. punkts).

54 Šajā ziņā Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta pirmajā daļā minētajai prasībai ir jāatbilst samērīguma principam, un tas savukārt nozīmē, ka valsts tiesām ir jāpārbauda, vai attiecīgā prasība ir piemērota un nepārsniedz izvirzītā mērķa sasniegšanai nepieciešamo (spriedums, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 68. punkts).

55 No šā sprieduma 49.–54. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka baznīca vai cita valsts vai privāta organizācija, kuras ētoss balstās uz reliģiju vai pārliecību, prasības par godprātīgu un lojālu izturēšanos pret šo ētosu ziņā pret saviem vadošos amatos strādājošajiem darbiniekiem attiekties atšķirīgi atkarībā no viņu piederības šīs baznīcas vai šīs citas organizācijas reliģijai vai piesliešanās to pārliecībai var tikai tad, ja, ņemot vērā attiecīgās profesionālās darbības raksturu vai tās veikšanas kontekstu, reliģija vai pārliecība ir īsta, likumīga un attaisnota prasība attiecībā uz profesiju, ņemot vērā šo ētosu.

56 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, lai arī galīgi noskaidrot, vai prasības godprātīgi un lojāli izturēties attiecināšana tikai uz tiem vadošos amatos strādājošajiem darbiniekiem, kuriem ir tāda pati reliģija vai pārliecība kā tā, uz kuru balstās attiecīgās baznīcas vai organizācijas ētoss, ir īsta, likumīga un attaisnota prasība attiecībā uz profesiju Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta pirmās daļas izpratnē, ir tieši iesniedzējtiesas ziņā, jo tai vienīgajai piekrīt izvērtēt faktus, Tiesas kompetencē, pamatojoties uz pamatlietas materiāliem, kā arī tai sniegtajiem rakstveida un mutvārdu apsvērumiem, tomēr ir sniegt norādes, kas šai tiesai ļautu izspriest konkrēto tajā izskatāmo lietu.

57 Šajā gadījumā pamatlietā aplūkotā prasība attiecas uz kāda konkrēta Katoļu baznīcas ētosa aspekta, proti, pie garīdznieka noslēgtas laulības saišu svētumu un nesagraujamību, ievērošanu.

58 Tomēr piesliešanās šai laulības izpratnei nešķiet esam vajadzīga, lai paustu IR ētosu, ievērojot JQ veiktās profesionālās darbības (konsultēšana un medicīniskā aprūpe stacionārās ārstniecības ietvaros, kā arī iekšķīgo slimību nodaļas darba vadība tās vadītāja amatā) iedabu. Tāpēc nešķiet, ka šis būtu īsts nosacījums attiecībā uz profesiju Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta pirmās daļas izpratnē, to pārbaudīt gan ir iesniedzējtiesas ziņā.

59 Konstatējumu, ka šā attiecīgās organizācijas ētosa elementa ievērošana šajā gadījumā nevar būt īsta prasība attiecībā uz profesiju, apstiprina tiesas sēdē IR apliecinātais un ģenerāladvokāta secinājumu 67. punktā atgādinātais apstāklis, ka par medicīnisko aprūpi atbildīgo personu amatos, kuros tiek pildītas vadības funkcijas, kas ir analogas tām, kuras tiek pildītas amatā, kuru ieņēma JQ, tika pieņemti arī IR darbinieki, kuri nav piederīgi katoļu konfesijai un uz kuriem tāpēc neattiecas tā pati prasība godprātīgi un lojāli izturēties pret IR ētosu.

60 Turklāt jānorāda, ka, ievērojot Tiesai iesniegtos lietas materiālus, pamatlietā aplūkotā prasība nešķiet esam attaisnota Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta pirmās daļas izpratnē. Tomēr pārbaudīt, vai IR ir pierādījusi, ka, ņemot vērā pamatlietas apstākļus, pastāv iespējams un būtisks tās ētosa vai tiesību uz autonomiju aizskāruma risks, ir iesniedzējtiesas ziņā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 67. punkts).

61 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz pirmo jautājumu un otrā jautājuma otro daļu ir atbildams, ka Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrā daļa ir jāinterpretē:

– pirmkārt, tādējādi, ka baznīca vai kāda cita organizācija, kuras ētoss balstās uz reliģiju vai pārliecību un kuras pārvaldībā ir slimnīca, kas ir dibināta privāttiesiskas kapitālsabiedrības formā, nedrīkst nolemt noteikt saviem vadošos amatos strādājošajiem darbiniekiem atšķirīgas prasības par godprātīgu un lojālu izturēšanos pret šo ētosu atkarībā no šo darbinieku piederības kādai konkrētai konfesijai vai nepiederības nevienai konfesijai, ja šo lēmumu nav iespējams vajadzības gadījumā efektīvi pārbaudīt tiesā, lai pārliecinātos, ka ir izpildīti minētās direktīvas 4. panta 2. punktā noteiktie kritēriji, un

– otrkārt, tādējādi, ka atšķirīga attieksme – prasības godprātīgi un lojāli izturēties pret minēto ētosu ziņā – pret vadošos amatos strādājošajiem darbiniekiem atkarībā no viņu piederības kādai konkrētai konfesijai vai nepiederības nevienai konfesijai ir atbilstīga minētajai direktīvai tikai tad, ja, ņemot vērā attiecīgās profesionālās darbības raksturu vai veikšanas kontekstu, reliģija vai pārliecība ir tāda prasība attiecībā uz profesiju, kas ir patiesa, likumīga un attaisnota, ņemot vērā attiecīgās baznīcas vai organizācijas ētosu, un atbilstoša samērīguma principam; to pārbaudīt ir valsts tiesas ziņā.

Par otrā jautājuma pirmo daļu

62 Ar otrā jautājuma pirmo daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai saskaņā ar Savienības tiesībām valsts tiesai saistībā ar tiesvedību starp privātpersonām ir pienākums atstāt bez piemērošanas valsts tiesību normu, kura nevar tikt interpretēta Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punkta otrajai daļai atbilstīgi.

63 Šajā ziņā jāatgādina, ka valsts tiesām, ņemot vērā visas valsts tiesību normas un piemērojot tajās atzītās interpretācijas metodes, ir jāizlemj, vai un kādā mērā tāda valsts tiesību norma kā *AGG* 9. panta 2. punkts var tikt interpretēta atbilstīgi Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punktam, neveicot šīs valsts tiesību normas interpretāciju *contra legem* (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 71. punkts un tajā minētā judikatūra).

64 Turklāt Tiesa ir nospriedusi, ka prasība pēc atbilstīgas interpretācijas sevī ietver valsts tiesu pienākumu vajadzības gadījumā mainīt iedibināto judikatūru, ja tā ir balstīta uz valsts tiesību interpretāciju, kas nav saderīga ar direktīvas mērķiem (spriedums, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

65 Tādējādi valsts tiesa nevar pamatoti uzskatīt, ka tai nav iespējams aplūkoto valsts tiesību normu interpretēt atbilstīgi Savienības tiesībām tikai tādēļ vien, ka šī norma pastāvīgi ir tikusi interpretēta nesaderīgi ar šīm tiesībām (spriedums, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 73. punkts un tajā minētā judikatūra).

66 Tādējādi šajā gadījumā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai attiecīgā valsts tiesību norma pamatlietā var tikt interpretēta atbilstīgi Direktīvai 2000/78.

67 Gadījumā, ja tai nebūtu iespējams veikt šādu valsts tiesību normas, par kuru ir runa pamatlietā, interpretāciju, ir jāatgādina, pirmkārt, ka ar pašu Direktīvu 2000/78 nav ieviests vienlīdzīgas attieksmes nodarbinātības un profesijas jomā princips, kas izriet no dažādiem starptautiskiem instrumentiem un dalībvalstu kopējām konstitucionālajām tradīcijām, bet gan, kā izriet no tās nosaukuma un 1. panta, tās mērķis ir vienīgi paredzēt regulējumu šajās jomās, lai apkarotu diskrimināciju, kas balstīta uz dažādiem iemesliem, tostarp reliģiju un pārliecību (spriedums, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 75. punkts un tajā minētā judikatūra).

68 Otrkārt, valsts tiesai, kas ir iepriekšējā punktā minētajā situācijā, ir pienākums savas kompetences ietvaros nodrošināt privātpersonām no Savienības tiesībām izrietošo juridisko aizsardzību un garantēt šo tiesību pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā atstājot bez piemērošanas jebkuru valsts tiesiskā regulējuma normu, kas ir pretrunā principam par nediskriminmāciju reliģijas vai pārliecības dēļ (saistībā ar nediskriminācijas vecuma dēļ principu skat. spriedumu, 2016. gada 19. aprīlis, *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, 35. punkts).

69 Proti, kamēr vēl nebija stājies spēkā Lisabonas līgums, ar kuru Harta tika apveltīta ar tādu pašu juridisko spēku kā Līgumi, šis princips izrietēja no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām. Tādējādi jebkādas diskriminācijas reliģijas vai pārliecības dēļ aizliegums pēc sava rakstura ir imperatīvs, jo tas ir Savienības tiesību vispārējs princips, kas tagad ir nostiprināts Hartas 21. pantā, un pats par sevi ir pietiekams, lai privātpersonām rastos subjektīvas tiesības, uz kurām kā tādām var atsaukties tiesvedībā kādā Savienības tiesību aptvertā jomā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 76. punkts).

70 Tādēļ pamatlietā iesniedzējtiesai, ja tā uzskatītu par neiespējamu nodrošināt, ka aplūkotā valsts tiesību norma tiek interpretēta atbilstīgi Savienības tiesībām, šī norma ir jāatstāj bez piemērošanas.

71 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otrā jautājuma pirmo daļu ir atbildams, ka strīdu starp divām privātpersonām izskatošajai valsts tiesai – gadījumā, ja piemērojamās valsts tiesības tai nav iespējams interpretēt Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punktam atbilstīgi, – ir pienākums savas kompetences ietvaros nodrošināt juridisko aizsardzību, kas personām izriet no tādiem Savienības tiesību vispārējiem principiem kā tagad Hartas 21. pantā nostiprinātais princips par nediskrimināciju reliģijas vai uzskatu dēļ, un garantēt no tiem izrietošo tiesību pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā atstājot bez piemērošanas jebkuru tiem pretrunā esošu valsts tiesību normu.

Par tiesāšanās izdevumiem

72 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav pamatlietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) **Padomes Direktīva 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, 4. panta 2. punkta otrā daļa ir jāinterpretē:**

   – **pirmkārt, tādējādi, ka baznīca vai kāda cita organizācija, kuras ētoss balstās uz reliģiju vai pārliecību un kuras pārvaldībā ir slimnīca, kas ir dibināta privāttiesiskas kapitālsabiedrības formā, nedrīkst nolemt noteikt saviem vadošos amatos strādājošajiem darbiniekiem atšķirīgas prasības par godprātīgu un lojālu izturēšanos pret šo ētosu atkarībā no šo darbinieku piederības kādai konkrētai konfesijai vai nepiederības nevienai konfesijai, ja šo lēmumu nav iespējams vajadzības gadījumā efektīvi pārbaudīt tiesā, lai pārliecinātos, ka ir izpildīti minētās direktīvas 4. panta 2. punktā noteiktie kritēriji, un**

   – **otrkārt, tādējādi, ka atšķirīga attieksme – prasības godprātīgi un lojāli izturēties pret minēto ētosu ziņā – pret vadošos amatos strādājošajiem darbiniekiem atkarībā no viņu piederības kādai konkrētai konfesijai vai nepiederības nevienai konfesijai ir atbilstīga minētajai direktīvai tikai tad, ja, ņemot vērā attiecīgās profesionālās darbības raksturu vai veikšanas kontekstu, reliģija vai pārliecība ir tāda prasība attiecībā uz profesiju, kas ir patiesa, likumīga un attaisnota, ņemot vērā attiecīgās baznīcas vai organizācijas ētosu, un atbilstoša samērīguma principam; to pārbaudīt ir valsts tiesas ziņā.**

2) **Strīdu starp divām privātpersonām izskatošajai valsts tiesai – gadījumā, ja piemērojamās valsts tiesības tai nav iespējams interpretēt Direktīvas 2000/78 4. panta 2. punktam atbilstīgi, – ir pienākums savas kompetences ietvaros nodrošināt juridisko aizsardzību, kas personām izriet no tādiem Savienības tiesību vispārējiem principiem kā tagad Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantā nostiprinātais princips par nediskrimināciju reliģijas vai uzskatu dēļ, un garantēt no tiem izrietošo tiesību pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā atstājot bez piemērošanas jebkuru tiem pretrunā esošu valsts tiesību normu.**

[Paraksti]